

2021-aisiais, kurie Lietuvos Respublikos Seimo buvo paskelbti Juozo Zikaro metais, Panevėžio rajono savivaldybėje buvo įgyvendinta daugybė šio talentingo Panevėžio krašto kūrėjo veiklą įprasminančių iniciatyvų ir projektų.

Juozas Zikaras gimė ir užaugo Panevėžio rajone, Paįstrio apylinkėse esančiame Paliukų kaime. Iš tų namų, kuriuose dabar veikia muziejus, menininko kūrybiniai takai driekėsi į Pasvalio rajono Pumpėnų miestelį, Panevėžį, Sankt Peterburgą ir Kauną.

Paįstrio kultūros centras, glaudžiai bendradarbiaudamas su Panevėžio rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriumi, Panevėžio rajono savivaldybės viešąja biblioteka, Nacionalinio Mikalojaus Konstantino Čiurlionio dailės muziejaus padaliniu Kaune – Juozo Zikaro namais, Panevėžio kraštotyros muziejumi, Paįstrio Juozo Zikaro gimnazija, Paįstrio seniūnija, Paįstrio gyventojų bendruomenės centru, Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazija, buvo parengęs įdomią ir patrauklią Juozo Zikaro metų minėjimo Panevėžio rajone programą.

Paįstrio kultūros centro direktorė Daiva Kiršgalvienė džiaugiasi, kad Juozo Zikaro metams skirtos iniciatyvos sulaukė didelio dėmesio. Per visus 2021 metus buvo surengta per 30 kultūrinių, edukacinių ir pažintinių renginių, parodų, stovyklų, konkursų, atlikta daug viešinimo ir sklaidos darbų. Renginiuose apsilankė ir įvairiose veiklose dalyvavo daugiau kaip 5 000 lankytojų ir dalyvių.

Iš Paįstrio krašto kilusi Lietuvos dailininkų sąjungos narė Emilija Gaspariūnaitė-Taločkienė sukūrė įdomų, šiuolaikišką logotipą Juozo Zikaro metams paminėti, o galbūt ir lietuviškam pašto ženklui išleisti.

Daug dalyvių ir kultūros centro feisbuko paskyros lankytojų dėmesio sulaukė Panevėžio rajono sniego skulptūrų konkursas „Juozo Zikaro, „Laisvės“ kūrėjo, pėdomis“. Konkurso dalyviai buvo skirstomi į tris kategorijas: piemenukų (vaikų iki 10 metų), gimnazistų (jaunimo iki 20 metų) ir suaugusiųjų (vyresnių nei 20 metų). Iš viso konkursui pristatyti 45 kūrybiniai darbai. Aktyviausi buvo Panevėžio rajono vaikai iki 10 metų amžiaus – jie lipdė tema „Gyvūnai“. Gana aktyvūs buvo ir suaugusieji, kūrę tema „Laisvė“. Aktyviausiai dalyvavo Panevėžio rajono Velžio gimnazijos 4a klasės mokiniai (mokyt. Jonas Marcinkevičius). Konkurso kūrinių atitiktį temai, kūrybiškumą, kompozicijos originalumą ir estetiškumą vertino komisija. Nugalėtoja išrinkta Panevėžio rajono Šakiškių kaimo gyventojos Aušros Januševičiūtės sukurta skulptūra „Laisvės“.

Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka iš savo archyvų parengė ir lankytojams pristatė senų nuotraukų koliažą „Lietuvos tapatybės ženklais tapę Juozo Zikaro kūriniai“ iš

renginių ciklo „Kultūros keliai: stotelė Juozas Zikaras“. Jaunieji bibliotekos lankytojai buvo kviečiami dalyvauti edukacinėje programoje „Piemenėlio dūdelė pagal Zikarų Juozuką“, kurioje kartu su tautodailininke Genute Švalkute-Vaičiakauskiene gamino molio švilpynes. Viešosios bibliotekos skaitytojams siūlomas pasakojimas „Laisvės kūrėjas“.

Iš Paįstrio Juozo Zikaro gimnazijos 2021 metais suplanuotų veiklų galima išskirti kelias įdomesnes iniciatyvas. Bendradarbiaujant su tėvais, ikimokyklinio ugdymo erdvėje pastatytas Juozo Zikaro namelis edukaciniams žaidimams. Su Panevėžio Juozo Balčikonio gimnazija surengtos kūrybinės studijos mokykloje „Juozo Zikaro atmintis gyva mokinių darbuose“. Parengtas ir išleistas gimnazijos laikraštis, skirtas Juozo Zikaro metams. Buvo surengti mokinių kūrybos konkursai, viktorinos, šaškių turnyrai, skautų žygiai į skulptoriaus gimtinę Paliukų kaime ir vykdoma kitokia patraukli bei vaikams ir jaunimui naudinga veikla.

Paįstrio gyventojų bendruomenės centras liepos mėn. įgyvendino projektą „Vaikų ir jaunimo dailės pleneras „Vasara pas Juozą Zikarą“, kurio metu įvairaus amžiaus bendruomenės nariai sukūrė 17 tapybos ant drobės darbų ciklą.

Veikianti gyvenvietės infrastruktūra skatins pasivaikščioti skulptoriaus atminimo takais, geriau pažinti ne tik jį, bet ir Panevėžio regioną. Nuo Paįstrio Švč. M. Marijos Globos bažnyčios, kurioje yra Juozo Zikaro darbų, iki muziejaus Paliukų kaime trys kilometrai kelio. Minint skulptoriaus 135-ąsias gimimo metines, 2016 m. Paįstrio centre pastatyta Eduardo Tito ažuolinė skulptūra. Prie šios ažuolinės skulptūros Paįstrio seniūnijos ir bendruomenės pastangomis sutvarkyta aplinka, šaligatviai, įrengti gėlynai.

Paskatinta Panevėžio rajono jaunimo reikalų tarybos jaunimo iniciatyvų paramos, Naujamiesčio klubo „Menų sala“ valdyba (pirmininkas Dalius Dirsė) Paįstryje surengė kūrybinę vasaros stovyklą „Jaunasis skulptorius“. Juozo Zikaro gimtojoje sodyboje Paliukų kaime aplink kraštiečių pasodintą ažuolą išdėstytos skulptūrinės kompozicijos sukonstruotos kaip suoliukai, skirti atvykstantiems svečiams pailsėti.

Juozo Zikaro memorialinio muziejaus Paliukų kaime muziejininkas Virginijus Kiršgalvis džiaugėsi dideliu lankytojų susidomėjimu. Muziejininkas suskaičiavo, kad per metus Juozo Zikaro gimtajame Paliukų kaime įsikūrusiame muziejuje apsilankė per tūkstantį lankytojų, kurių didžioji dauguma – vaikai ir jaunimas, dar tiek virtualių lankytojų sulaukė muziejaus nuotoliniai renginiai. Atnaujinta ir skaitmenizuota dokumentinė fotografijų paroda „Skulptoriaus Juozo Zikaro kūrybos ir gyvenimo akimirkos senojoje fotografijoje“ bei edukacinė programa „Nuo piemenėlio iki meistrelio“. 2021 metų vasarą lankytojams pristatyta nauja edukacinė programa „Zikaro blynai“. Buvo sukurtos ir nufilmuotos Juozui Zikarui skirtos laidos: VŠĮ Aukštaitijos RTR laida „Tiktai kas tikra“ ir LRT laida „Atspindžiai“.

Pajstrio kultūros centras įvykdė ir istorinės atminties išsaugojimo iniciatyvas įgyvendinančią projektą „Kūrybinė iniciatyva „Juozo Zikaro, „Laisvės“ kūrėjo, kelias“. Projekto idėja – tęsti pradėtus darbus ir kelią iki muziejaus įprasminėti skulptūromis, o kultūros centro skvero aplinką papuošti nauja skulptūrų kompozicija „Zikaro žąsys“. Rašytiniuose šaltiniuose randama, kad čia seniau vyko turgūs, o žymus kraštietis Juozas Zikaras ganė žąsis, tai būtų dar vienas įžymaus kraštiečio, skulptoriaus J. Zikaro atminimo įamžinimas. Įgyvendinant šią kūrybinę iniciatyvą į projekto veiklas buvo siekiama įtraukti daug įvairaus amžiaus žmonių. Pavasarį kartu su bendruomenėmis ir Juozo Zikaro gimnazijos mokiniais buvo kviečiama ne tik pasivaikščioti skulptoriaus atminimo takais, aplankyti muziejų, bet ir sutvarkyti aplinką, kurioje ir buvo pastatytos „Zikaro žąsys“. Šią miestelio gyventojų ir svečių labai pamėgtą meninę kompoziciją sudaro penkios ažuolo skulptūros „Zikaro žąsys“. Jas sukūrė ir iš ažuolo išdrožė Panevėžio r. Miežiškių mstl. gyvenantis tautodailininkas Eduardas Titas.

2021 m. liepos 6 d. įvyko skulptūrų kompozicijos „Zikaro žąsys“ atidarymas ir profesionalaus meno koncertas, skirtas Juozo Zikaro metams. Skulptorius Juozas Zikaras buvo ir muzikantas – griežė smuiku. Siekiant išplėsti renginio dalyvių žinias apie skulptorių, jo pomėgius bei nuveiktus darbus renginio vedėjai dalijosi įdomiais faktais apie Lietuvos kultūrai reikšmingo meno kūrėją, iš Panevėžio krašto kilusį menininką, o koncertinę programą atliko Kauno styginių kvartetas.

Rudenį Pajstrio kultūros centras įvykdė Kultūros tarybos Tolygios kultūros raidos programos iš dalies finansuotą projektą „Juozo Zikaro kūrybos reikšmė visuomenės istorinei atminčiai ir tapatybei“. Projekto metu buvo organizuoti keli renginiai. Lapkričio 16 d. edukacinę programą šeimai „Nulipdysiu dovaną Zikarui“ vedė keramikė Laima Kiškienė.

Lapkričio 17 d., skulptoriaus gimtadienio išvakarėse, glaudžiai bendradarbiaujant su socialiniais partneriais Panevėžio rajono Pajstrio Juozo Zikaro gimnazijoje buvo surengta konferencija „Juozo Zikaro kūrybos reikšmė visuomenės istorinei atminčiai ir tapatybei“. Pranešėjos: Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus padalinio Juozo Zikaro namų-muziejaus specialistė Rasa Jonė Ruibienė, Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Vaizduojamosios dailės skyriaus specialistė Vaiva Mikelionytė ir Panevėžio kraštotyros muziejaus direktoriaus pavaduotoja vyriausioji fondų saugotoja Jūratė Gaidelienė.

Žinant, kad jaunystėje žymus mūsų kraštietis J. Zikaras gegužinėse grodavo smuiku ir labai mėgo liaudišką muziką, po konferencijos buvo surengtas koncertas. Koncertuoti pakviestas Vilniaus folkloro ansamblis „Nalšia“ (vadovė Audronė Vakarinienė) atliko specialiai parengtą programą, kurios didžiąją dalį sudarė liaudiškos muzikos romansai, kiti kūriniai, skambėję tuo laiku, kai gyveno kūrėjas.

Juozo Zikaro metai Panevėžio rajono savivaldybėje

Dėkojame visiems: projektų ir iniciatyvų kūrėjams, įgyvendintojams, rėmėjams ir dalyviams!

Juozo Zikaro metų minėjimo programos įgyvendinimas 2021 metais Panevėžio rajone įprasmino iškilaus kraštiečio Juozo Zikaro kūrybinį paveldą ir suteikė jam naujos prasmės stiprinant Panevėžio regiono kultūrinį identitetą.

Parengta pagal Paįstrio kultūros centro informaciją

